

Стан властивостей уваги баскетболістів студентської команди

Помещикова І. П.¹, Пащенко Н. О.¹, Кудімова О. В.²

Харківська державна академія фізичної культури¹, Україна
Харківський медичний університет², Україна

Анотація. Проаналізовано рівень властивостей уваги у баскетболістів студентської команди ХДАФК за допомогою коректурної проби Бурдона. Встановлено, що у середньому по групі показник стійкості уваги відповідає значенням $1,0 \pm 0,59$ шкальної оцінки, що характеризує низьку стійкість уваги.

Ключові слова: властивості уваги, баскетболісти, студентська команда, коректурна проба Бурдона.

Аннотация. Проанализирован уровень свойств внимания у баскетболистов студенческой команды ХГАФК с помощью корректурной пробы Бурдона. Установлено, что в среднем по группе показатель устойчивости внимания соответствует значениям $1,0 \pm 0,59$ шкальной оценки, характеризующий низкую устойчивость внимания.

Ключевые слова: свойства внимания, баскетболисты, студенческая команда, корректурная проба Бурдона.

Abstract. The level of attention in properties student basketball team HDAFK using proofreading test Bourdon. Established that the average group rate stability of attention corresponds to the values $1,0 \pm 0,59$ BarChart estimates that characterizes poor sustained attention.

Keywords: properties account, basketball, student team proofreading test Bourdon.

Вступ. В спортивних іграх себе може проявити той спортсмен, психологічні якості і властивості якого відповідають вимогам спортивної діяльності і специфіці обраного виду [7]. Баскетбол висуває дуже високі вимоги до уваги і її властивостей. Так, в процесі гри баскетболісти повинні одночасно сприйняті з однаковим ступенем ясності і виразності декілька об'єктів або елементів. Вивчення даних властивостей уваги та їх практичне застосування в тренувальному процесі, спрямоване на розвиток усіх властивостей уваги, допоможе відкрити спортсменам додаткові резерви їх спортивної майстерності.

Концентрація уваги, придбана гравцями високого класу, пов'язана з великою підготовчою роботою і важливо, щоб вона починалася з самого початку занять спортом. Проблема уваги традиційно вважається однією з найбільш важливих і складних проблем наукової психології. А. Я. Гомельський відзначав, що одним з найважливіших моментів психологічної підготовки баскетболістів є спрямованість і зосередженість психічної діяльності на об'єкті, що має для особистості будь-яку значущість. Психологічні особливості, пов'язані з грою баскетбол, мають свою специфіку, яка визначається особливостями командно-ігрового виду спорту [3].

Н. В. Полянцева вказує, що у баскетболі, формуючи у спортсменів навички управління

увагою, важливо домагатися вміння фокусувати свідомість на головному в даний момент об'єкті і одночасно контролювати за так званім фоном уваги, іншими важливі об'єктами і діями [4]. Автор зазначає, що сильна концентрація свідомості на якомусь об'єкті або дії в змагальній ситуації в баскетболі привела б до того, що з кола уваги випадали б інші важливі для контролю об'єкти: м'яч, переміщення партнерів і т.п. Підвищення інтенсивності уваги, його обсягу, стійкості і переключення спостерігаються в стані високої тренуваності спортсменів. У процесі тренування необхідно періодично контролювати психічні функції спортсменів, такі як інтенсивність, стійкість і обсяг уваги.

Таким чином, можна зробити висновок, що для успішності змагальної діяльності баскетболістів велике значення мають властивості уваги.

Л. М. Барибіною із співавторами розглядалася проблема, пов'язана з пошуком оптимальних шляхів визначення індивідуальних здібностей студентів технічного вищого навчального закладу, які займаються спортивними іграми, у тому числі і властивостей уваги [1, 2].

Наші попередні дослідження були спрямовані на визначення показників рівня концентрації уваги баскетболісток 13–14 років у тесті Пьерона-Рузера. Було встановлено, що баскетболістки мають низький рівень

концентрації уваги [6]. Було розглянуто показники функцій уваги баскетболістів 12–13 років і встановлена слабка кореляція між стійкістю уваги і деякими ігровими показниками, такими як: кількість очок, яку набирали гравці за гру, кількість втрат м'яча, підборів м'яча на щиті, результативних передач м'яча [5]. Отримані результати є деяким обґрунтуванням наших підходів для цього дослідження.

Мета роботи: вивчення властивостей уваги баскетболістів студентської команди.

Досягнення означеної мети передбачає вирішення наступних **завдань дослідження**:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури вивчити значення властивостей уваги для успішної гри у баскетбол.

2. Проаналізувати рівень властивостей уваги у баскетболістів студентської команди.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, психологічне тестування, методи математичної статистики. У нашому дослідженні властивості уваги вивчалися за допомогою коректурної проби Бурдона [8, 9].

Організація дослідження. У дослідженні брала участь студентська команда баскетболістів ХДАФК у кількості 14 спортсменів.

Результати дослідження. Розглядаючи показники тестування властивостей уваги за допомогою коректурної проби Бурдона, було встановлено, що за 10 хвилин роботи

Таблиця 1

Показники психологічного тестування за допомогою коректурної проби Бурдона баскетболістів студентської команди (n=14)

Показники	Середні значення за 1 хвилину $X \pm m$
Кількість переглянутих букв (штук)	216,06 $\pm$ 14,42
кількість правильно підкреслених, закреслених букв (штук)	10,46 $\pm$ 0,78
кількість не правильно підкреслених, закреслених букв (штук)	0,37 $\pm$ 0,18
кількість помилково пропущених букв (штук)	2,25 $\pm$ 0,49
коефіцієнт правильності (букв)	0,80 $\pm$ 0,037
коефіцієнт продуктивності (букв)	161,3 $\pm$ 9,35
Стійкість уваги (букв/хвилину)	3,56 $\pm$ 0,19

Аналіз індивідуальних результатів показав, що при проходженні коректурної проби,

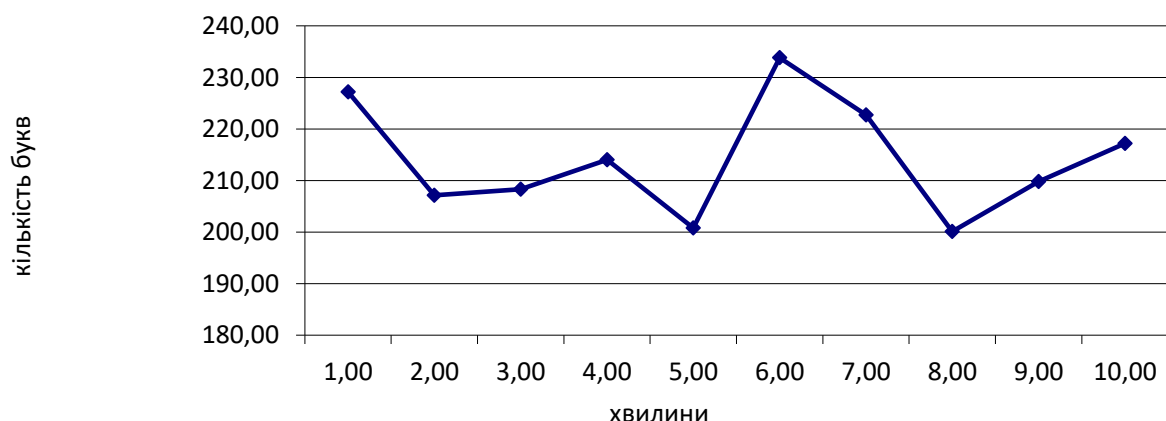

Рис. 1. Кількість переглянутих букв баскетболістами студентської команди при проведенні коректурної проби Бурдона (штук)

баскетболісти обробляли у середньому 2160,62 $\pm$ 144,26 букв, що у середньому за 1 хвилину складає 216,06 $\pm$ 14,42 букви (табл. 1.).

найбільшу кількість букв, яких обробив баскетболіст за 10 хвилин складала 2593 букви, а найменша – 1655 букв.

Слід відзначити, що кількість оброблених букв протягом 10 хвилин змінювалася. Так,

найвищий її результат фіксувався на 6 хвилині, а найнижчий на 5 і 8 хвилинах (рис. 1.). Найвищий – становив 233,8 букви, найнижчий – 200,1 букви.

Розглядаючи кількість правильно підкреслених і закреслених букв при проведенні коректурної проби Бурдона, було встановлено, що у середньому за 1 хвилину роботи баскетболісти знаходили $10,46 \pm 0,78$ букви (табл. 1.). Слід відзначити, що кількість правильно визначених букв протягом 10 хвилин змінювалася. Так, найвищий її результат фіксувався на 2 і 4 хвилинах, а найнижчий на 1 хвилині (рис. 2.).

Аналіз індивідуальних результатів

індивідуальних результатів показав, що при проходженні коректурної проби, найбільша кількість помилково пропущених букв за 1 хвилину становила 7 букв. Однак були студенти, які протягом декількох хвилин не помилялися.

Розглядаючи показники коефіцієнту правильності при проведенні коректурної проби Бурдона, було встановлено, що він склав $0,80 \pm 0,037$ букв (табл. 1.). Аналіз індивідуальних результатів показав, що при проходженні коректурної проби, найкращий коефіцієнт правильності, який був показаний баскетболістом становив 0,92 букв. Показник коефіцієнту правильності протягом 10 хвилин

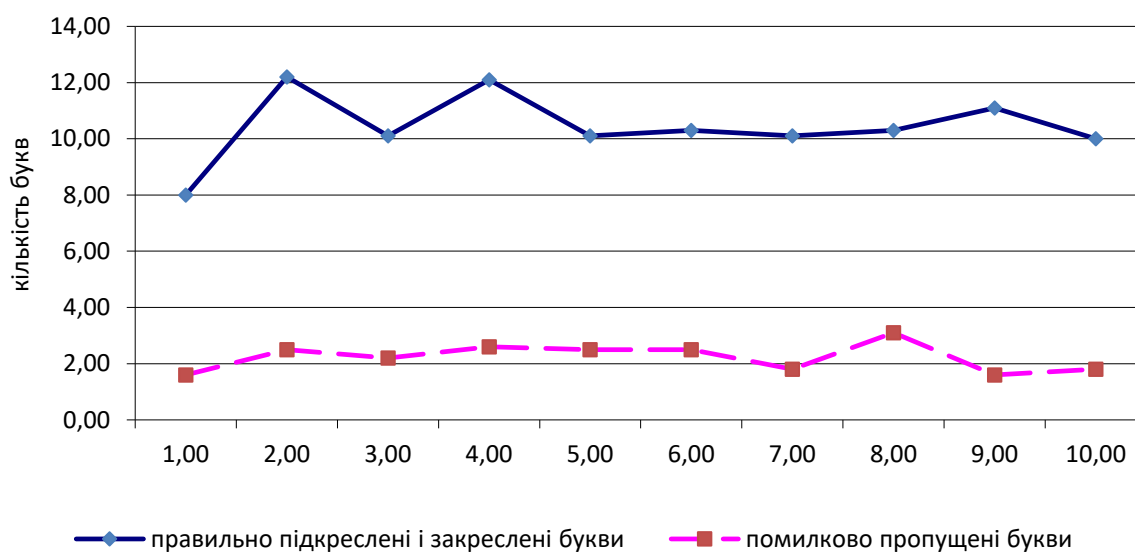

Рис. 2. Кількість правильно підкреслених і пропущених букв баскетболістами студенської команди при проведенні коректурної проби Бурдона (штук)

показав, що при проходженні коректурної проби, найбільшу кількість букв, яких правильно підкреслив і закреслив баскетболіст за 1 хвилину склала 17 букв, а найменша – 4 букви.

Розглядаючи кількість помилково підкреслених і закреслених букв, було встановлено, що така помилка зустрічається вкрай рідко. Так, із всієї групи на 1, 2 і 9 хвилинах помилилися по 1 спортсмену, не правильно закресливши по одній букві.

Вивчаючи кількість помилково пропущених букв при проведенні коректурної проби Бурдона, було встановлено, що у середньому за 1 хвилину роботи баскетболісти пропускали $2,25 \pm 0,49$ букви (табл. 1.).

Слід відзначити, що кількість помилково пропущених букв протягом 10 хвилин коливалася. Так, найбільшу кількість помилок було допущено на 8 хвилині – 3,1, а найменшу 1,6 букви на 1 і 9 хвилинах (рис. 2.). Аналіз

змінювалася. Так, найвищий її результат фіксувався на 9 хвилині, а найнижчий на 3 хвилині (рис. 4.). Найвищий становив 0,87 букв, найнижчий – 0,77 букв.

Аналізуючи показники коефіцієнту продуктивності при проведенні коректурної проби Бурдона, було встановлено, що він становив $161,3 \pm 9,35$ букв (табл. 1.).

Аналіз індивідуальних результатів показав, що при проходженні коректурної проби, найкращий коефіцієнт продуктивності, який був показаний баскетболістом становив 273 букви, найнижчий – 64 букви.

Слід відзначити, що показник коефіцієнту продуктивності протягом 10 хвилин коливалися (рис. 5). Так, показавши один із найвищих показників на 1 хвилині у 187,2 букви, баскетболісти почали поступово на 2 і 3 хвилині

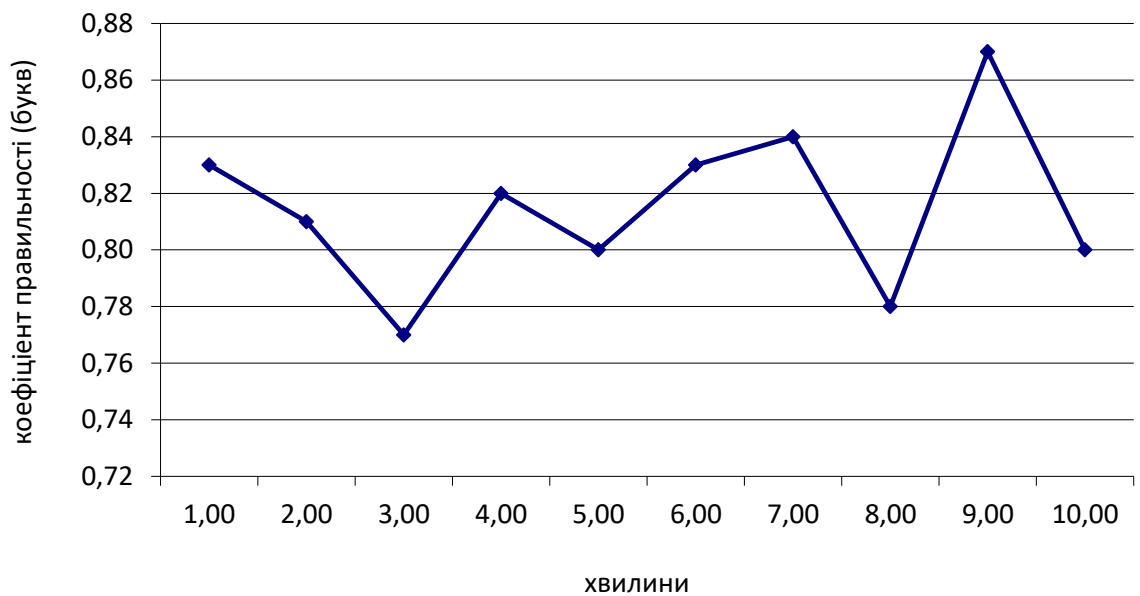

Рис. 4. Показники коефіцієнту правильності баскетболістів студентської команди при проведенні коректурної проби Бурдона (букв)

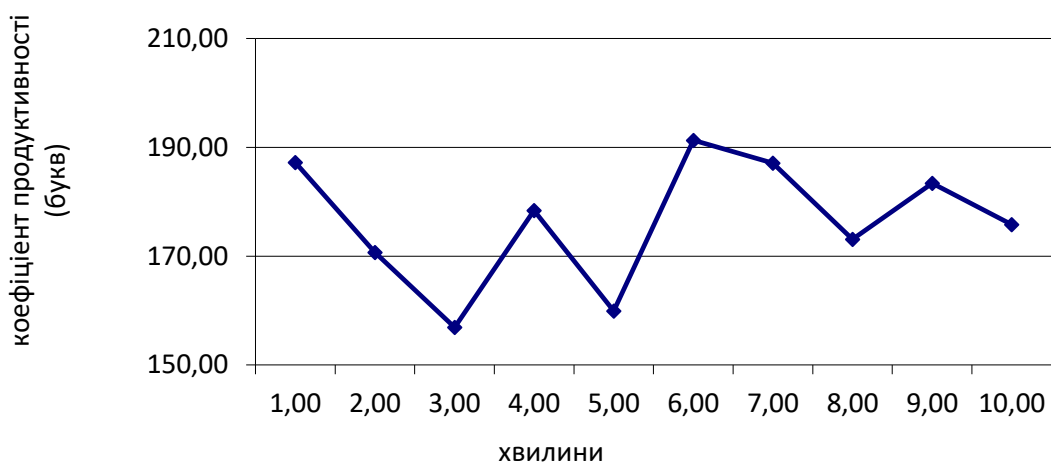

Рис. 5. Показники коефіцієнту продуктивності баскетболістів студентської команди при проведенні коректурної проби Бурдона (букв)

його знижувати, потім на 4 хвилині знову спостерігалось підвищення коефіцієнту із наступним пониженням на 5 хвилині. З 6 по 10 хвилини також відзначалися коливання коефіцієнту, але вони були менш вираженими. Найвищий показник коефіцієнту продуктивності фіксувався на 6 хвилині, і становив 191,33 букви, найнижчий – 156,9 букви на 3 хвилині.

Розглядаючи показник стійкості уваги при проведенні коректурної проби Бурдона, було встановлено, що у середньому по групі баскетболістів він становив $3,56 \pm 0,19$ букв/хвилину (табл. 1.).

Показник стійкості уваги протягом 10 хвилин змінювалася. Так, найвищий її результат фіксувався на 1 і 6 хвилинах, а найнижчий на 5 хвилині і становив 3,9 та 3,3 букв/хвилину, відповідно (рис. 6.).

Аналізуючи індивідуальні показники стійкості уваги було встановлено, що при проходженні коректурної проби найкраща стійкість уваги склала 4,55, а найменша – 2,03 букв/хвилину.

Обробка отриманих результатів і переведення їх у бальну систему показала, що

продуктивність виконання коректурної проби становила $7,13 \pm 0,79$ бали. Вивчення індивідуальних показників встановило, що кращий із показників становив 10 балів, найменша продуктивність – 4 бали (табл. 2).

Таблиця 2

**Результати проведення коректурної проби
Бурдона баскетболістів студентської команди
(n=14)**

Показники	Середні значення за хвилину $X \pm m$
Продуктивність виконання коректурної проби (бали)	$7,13 \pm 0,79$
Точність виконання коректурної проби (бали)	$3,87 \pm 1,68$
Інтегральний показник стійкості уваги (бали)	$11,00 \pm 1,94$

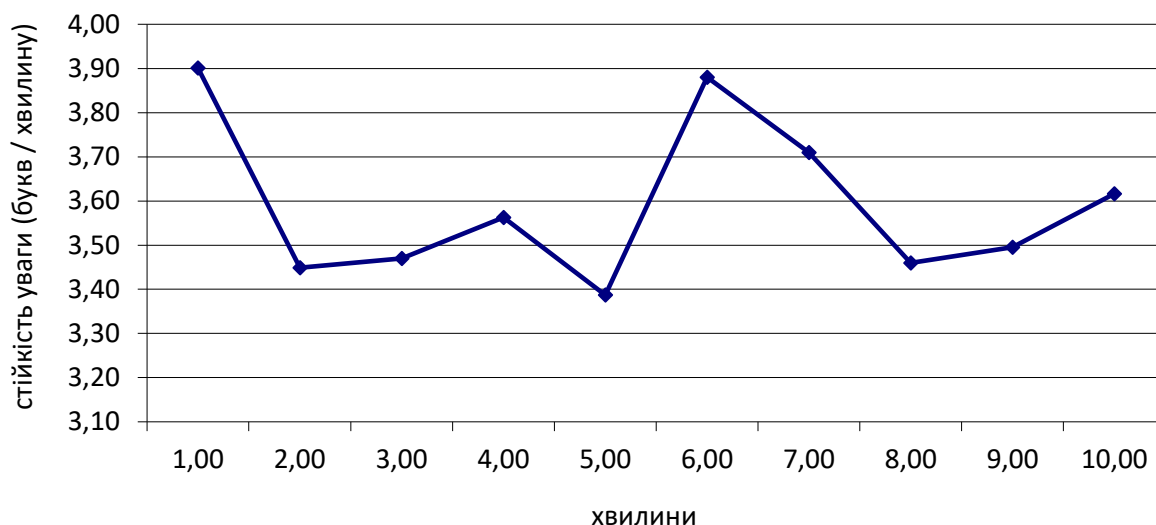
Шкальна оцінка отриманих показників продуктивності, точності і стійкості дала змогу встановити, що у середньому по групі вона відповідає значенням $1,0 \pm 0,59$, що характеризує низьку стійкість уваги.

Вивчення індивідуальних показників баскетболістів за шкальною оцінкою показала, що 1 спортсмен (7,14 %) має рівень стійкості уваги, який відповідає оцінці нижче середньої стійкості уваги, а усі інші (92,86 %) – низьку стійкість уваги.

Висновки

Аналіз літературних джерел показав, що вивченню точності кидків і впливу на них різних факторів спортсменів приділено багато уваги. Однак досліджень, спрямованих на виявлення впливу властивостей уваги баскетболістів студентського на точність кидків із дальньої відстані недостатньо.

Розгляд властивостей уваги гравців у баскетбол за допомогою коректурної проби Бурдона встановив, що у середньому по групі вона відповідає значенням $1,0 \pm 0,59$ шкальної оцінки, що характеризує низьку стійкість уваги.

Рис. 6. Показники стійкості уваги баскетболістів студентської команди при проведенні коректурної проби Бурдона (букв / хвилину)

Точність виконання коректурної проби у балах становила $3,87 \pm 1,68$, а інтегральний показник стійкості уваги $11,00 \pm 1,94$ бали. За результатами індивідуальних показників можна відзначити, що найвищий показник точності при проходженні проби був 11, найнижчий 1 бал. Кращий показник стійкості уваги – 21 бал, найгірший 6 балів.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні властивостей уваги баскетболісток студентської команди і порівнянні показників дівчат і юнаків.

Література:

1. Барибіна Л. Тестування індивідуальних психологічних здібностей студентів технічного вищого навчального закладу за допомогою комп'ютерних технологій / Л. Барибіна, Ж. Козіна,

В. Тихенко, А. Толстобров //Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях: Сборник статей V международной научной конференции. – 2009. – Т. 3. – С. 6–15.

2. Барыбина Л. Н. Характеристика психофизиологических показателей студентов различных спортивных специализаций / Л. Н. Барыбина, Ж. Л. Козина //Физическое воспитание студентов. – 2010. – Т. 4. – С. 6–11.

3. Гомельский А. Я. Управление командой в баскетболе. /А. Я. Гомельский – М. : Физкультура и спорт, 1976. – 160 с.

4. Полянцева Н. В. Тренировка точности выполнения технических приемов у юных баскетболистов 10–12 лет : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія и методика физ. виховання» / Полянцева Н. В. – Київ, 1990. – 23 с.

5. Помещикова І. П. Вплив рівня функцій уваги на ігрові показники баскетболістів 12–13 років / І. П. Помещикова, Я. Г. Кадигроб, М. В. Коваль, Т. Н. Мальцева // Научный журнал Спортивные игры, Харьков, 2016. – № 2. – С. 44–46.

6. Помещикова І. П. Рівень концентрації уваги баскетболісток 13–14 років. / І.П. Помещикова, А. В. Назаревич, І. М. Евтушенко // Матеріали X Міжнародної наукової конференції «Физическое воспитание и спорт в высших учебных заведениях» (Белгород – Красноярск – Харків – Москва, 23–24 апреля 2014 г.) – С. 157–161.

7. Червона С. Ф. Подвижные игры – как средство воспитания волевых качеств личности спортсменов / С. Ф. Червона, Н. А. Пашенко //Физическое воспитание студентов. – 2011. – Т. 1. – С. 136–138.

<http://genderua.narod.ru/test-html>

http://metodi4ka.com/wpcontent/uploads/2011/04/Korrekturnaja_proba_obrabotka.pdf

Информация об авторах:

Помещикова Ірина Петрівна – зав. кафедри спортивних і рухливих ігор, к.фіз.вих., доцент, Харківська державна академія фізичної культури

Пашенко Наталія Олександрівна – ст. викладач кафедри спортивних і рухливих ігор, Харківська державна академія фізичної культури

Кудімова Ольга Владиславівна – ст. викладач каф. фізичної реабілітації та спортивної медицини з курсом фізичного виховання та здоров'я; Харківський національний медичний університет

Поступила в редакцию 24.11.2016